

Ἡ Παλαιστίνη ὑπό τήν κυριαρχία τῶν Ἀράβων

Ἡ Παλαιστίνη ὑπό τήν κυριαρχία τῶν Ἀράβων

Μὲ τὴν ἀραβικὴν κατάκτησιν τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς παραδόσεως τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ Ἅγιοι Τόποι περιῆλθον εἰς ἀλλόθρησκον μουσουλμανικὴν ἔξουσίαν. Ἡ συνομολογηθεῖσα συνθήκη εἰς τὸ Ὁρος τῶν Ἐλαιῶν, ἡ ὅποια ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Σωφρονίου καὶ τοῦ Χαλίφου τῶν Ἀράβων Ὁμάρ Χαττάπ, διατυπώνονται συνοπτικῶς αἱ σχέσεις τῆς ἔξουσίας πρὸς τὸν ἀνώτατον ἀρχηγὸν τῆς Ἔκκλησίας καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Παλαιστίνης. Τὸ γνωστότερον κείμενον τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς συνθήκης (ἀχτιναμὲ) ἀναφέρει ὅτι παραχωρεῖται εἰς τὸν Πατριάρχην Σωφρόνιον (634-638) ἀλλὰ καὶ ἀναγνωρίζονται καὶ κατοχυρώνονται τὰ Ἑλληνικὰ δικαιώματα εἰς τοὺς Ἅγιους Τόπους. Οἱ κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τὴν καταβολὴν τοῦ κεφαλικοῦ φόρου, οἱ διοικηταί διετάχθησαν νὰ εἶναι ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ἐνῷ οἱ ξένοι προσκυνηταὶ ὑπεχρεώνοντο νὰ καταλάβουν τίμημα ἀργύρου πρὸς τὸν Ἑλληνορθόδοξον Πατριάρχην ὡς δεῖγμα ὑποταγῆς.

Τὸ κείμενον εἰς μετάφρασιν ὡς ἔξῆς:

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔλεοῦντος καὶ ἔλεήμονος Ὁμάρ υἱὸς Χαττάπ. Χάρις τῷ θεῷ τῷ ποιήσαντι ἡμᾶς ἐῳδόξους διὰ τοῦ Ἰσλάμ καὶ τιμήσαντι διὰ τῆς πίστεως καὶ ἔλεήσαντι διὰ τοῦ Προφήτου αὐτοῦ Μωάμεθ καὶ ὁδηγήσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ συναγαγόντι ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς διασπορᾶς, καὶ ἐνώσαντι τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ δόντι νίκας ἡμῖν κατὰ τῶν ἔχθρῶν καὶ στερεώσαντι ἡμᾶς ἐν ταῖς χώραις καὶ καταστήσαντι ἡμᾶς ἀδελφοὺς συνηγαπημένους. Εὐχαριστήσατε οὖν τῷ θεῷ οἱ λάτρεις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ χάριτι. Τὸ παρὸν ἔστι γράμμα ἐμοῦ τοῦ Ὁμάρ υἱοῦ Χαττάπ καὶ ἐδόθη τῷ ἐντίμῳ καὶ σεβασμίῳ Πατριάρχῃ τοῦ βασιλικοῦ ἔθνους Σωφρονίῳ ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν, τῷ τόπῳ τῆς Ἱερᾶς Ἱερουσαλήμ ὡς συνθήκη καὶ ὑπόσχεσις εἰς περίθαλψιν τῶν ὑποτελῶν καὶ Ἱερέων καὶ καλογήρων καὶ καλογραΐῶν ἔνθα ἥθελον εἶναι καὶ ὅπου ἥθελον εὑρίσκονται, ἵνα ἔχουσι προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν, διότι ὅταν ὁ ὑποτελής φυλάττει τὰ τῆς ὑποτελείας καθήκοντα, πρέπει νὰ ἔχει προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν παρὰ τὲ ἡμῶν τῶν πιστῶν καὶ παρὰ τῶν μεθ' ἡμᾶς ἡγεμονευσόντων καὶ ἵνα ἀρθρῶσι ἀπ' αὐτῶν τὰ αἴτια τῶν ἐνοχλήσεων αὐτῶν κατὰ τὴν ὑποταγὴν, ἦν ἔδειξαν, καὶ εὐπείθειαν καὶ ἵνα ἔχωσι ἀσφάλειαν αὐτοὶ τὲ καὶ αἱ Ἔκκλησίαι αὐτῶν καὶ τὰ Μοναστήρια αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὴν κυριότητα αὐτῶν λοιπὰ προσκυνήματα τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ὄντα, ἄτινα εἰσὶ ὁ Καμαμὲς (Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως) καὶ ἡ ἐν Βηθλεὲμ μεγάλη ἐκκλησία τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ (ἐφ' ᾧ εἴη εἰρήνη) καὶ τὸ σπήλαιον τὸ ἔχον τρεῖς θύρας, μεσημβρινήν, ἀρκτικὴν καὶ δυτικὴν καὶ ἵνα ἔχωσι ἀσφάλεια ἐκεῖ τὰ εὑρισκόμενα χριστιανικὰ ἔθνη Νασάριδων ἥτοι Νααχωραίων, (οἵον Ἰβηρες καὶ οἱ Ἀβυσσινοὶ) καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔρχονται χάριν προσκυνήσεως Φράγκοι, Κόπται, Συριανοί, Ἀρμένιοι, Νεστοριανοί, Ἰακωβίται καὶ Μαρωνίται ὑποκείμενοι εἰς τὸν ρηθέντα Πατριάρχην καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι πρωτεύων ἐπ' αὐτῶν, διότι τὸ

βασιλικὸν ἔθνος ἔλαβε χάριν παρὰ τοῦ τιμίου καὶ ἀγαπητοῦ Προφήτου τοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένου καὶ ἐτιμήθησαν τῇ σφραγίδι τῆς ἴδιας αὐτοῦ χειρὸς καὶ ἐπρόσταξεν, ἵνα ἔχωμεν εὔνοιαν ὑπ' αὐτοὺς καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκεῖνοι ἐμπιστούμην παρ' ἡμῶν. Ὄμοιώς λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εὐεργετοῦμεν αὐτοὺς πρὸς χάριν καὶ τιμὴν τοῦ εὐεργετήσαντος αὐτούς. Διὸ μέλλουσιν εἴσθαι ἐλεύθεροι ἀπὸ κεφαλικὸν φόρον καὶ ἀπὸ τὸ καφάρι καὶ ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ πασῶν τῶν ἐπηρειῶν (ἥτοι ἐνοχλήσεων) καὶ φόρων ἐν τὲ τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν Καμαμὲ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ αὐτῶν προσκυνήματα, νὰ μὴ πληρώνωσι οὐδέν. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὸν Καμαμὲ χάριν προσκυνήσεως, νὰ δίδωσιν ἔκαστος αὐτῶν εἰς τὸν Πατριάρχην ἐν δράμιον ἀσημίου καὶ ἐν τρίτον τοῦ δραμίου. Πᾶς οὖν πιστὸς καὶ πᾶσα πιστὴ δέον, ἵνα φυλάττῃ τὰ ὑφ' ἡμῶν προσταχθέντα ἐν τῷ παρόντι, ἥ βασιλεύς, ἥ κριτής, ἥ ἡγεμὸν ἔξουσίαν ἔχων ἐπὶ τῆς γῆς ἥ πλούσιος ἥ πένης ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ πιστάς.

Καὶ ἔδόθη αὐτοῖς ὁ παρὼν ὄρισμὸς ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ὄμηγύρεως τῶν ἐντίμων φίλων, (οἱ σύντροφοι καὶ ἀκόλουθοι τοῦ Προφήτου) τοῦ Ἀποδουλλᾶ, τοῦ Ὄσμᾶν υἱοῦ Ἀφφᾶν, τοῦ Σάητ υἱοῦ Ζέιδ, τοῦ Ἀπτουρραχμᾶν υἱοῦ Ἅουφ καὶ τῶν λοιπῶν ἐντίμων φίλων. Στηριχθήτω οὖν ἔκαστος εἰς τὰ ἐν τῷ παρόντι ἡμετέρῳ γράμματι ἐκτεθειμένα καὶ ἐνεργείτω κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἀφήνων αὐτὸν πάλιν εἰς τὰς χεῖρας των, ἵνα τὸ φυλάττωσιν. Εὕξαιτο δὲ ὁ θεὸς καὶ δῶῃ εἰρήνην ἐπὶ τὸν Δεσπότην ἡμῶν Μωάμεθ, τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς ἐντίμους φίλους αὐτοῦ, καὶ εὐχαριστία τῷ θεῷ τῷ κυρίῳ τῶν κόσμων. Ἰκανὸς ἔστιν ἡμῖν ὁ θεὸς καὶ κάλλιστος ἐπίτροπος. Ἐγράφη τῇ κ' τοῦ μηνὸς Ρεμπι-οὔλ-Ἐββέλ, τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τῆς Ἐγείρας. Ὁστις ἐκ τῶν πιστῶν ἀναγνώσει τὸν παρόντα ἡμέτερον ὄρισμὸν καὶ παραβῇ αὐτὸν θὰ εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως παραβάτης τῆς Διαθήκης τοῦ θεοῦ καὶ μισητῆς τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ Ἀποστόλου».

Αὕτη εἶναι ἡ συνθήκη μεταξὺ τοῦ ενδόξου Χαλίφου Ὁμάρ Χαττᾶπ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ Ἰσλὰμ καὶ τοῦ τιμίου καὶ σεβασμίου Πατριάρχου τοῦ βασιλικοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων, Σωφρονίου εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὡς δεῖγμα περίτρανον δτὶ παρέλαβε αὐτὴν μὲ ίδιαίτερον ἐνθουσιασμόν. Μὲ τὴν συνθήκην αὐτὴν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ πραγματικὸς ἔθναρχης καὶ πινευματικὸς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν ὄρθιοδόξων χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων καὶ κυρίαρχος τῶν ἰερῶν προσκυνημάτων. Τὰ κυριώτερα εἶναι: ὁ Ναὸς τοῦ ἀγίου Τάφου καὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Βηθλεέμ, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου, Μοναστήρια καὶ ἐκκλησίαι, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀσφαλίζονται καὶ καθίστανται ἀπαραβίαστα. Ὄλοι οἱ προσκυνηταί τοῦ ἀγίου Τάφου: Φράγκοι, Κόπται, Συριάνοι, Ἀρμένιοι κ.τ.λ. ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὸν Πατριάρχην, διαβλέποντες εἰς τὸ πρόσωπόν του τὸν ίδιοκτήτην τῶν. Μὲ τὴν συνθήκην αὐτὴν ρητῶς χαρακτηρίζονται τὰ προνόμια, τὰ ὅποια ἔχουν δοθεῖ, ὡς προνόμια, τὰ ὅποια αφοροῦν ὅλον τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων.
«Τὸ γὰρ βασιλικὸν ἔθνος ἔλαβε χάριν παρὰ τοῦ τιμίου καὶ ἀγαπητοῦ Προφήτου τοῦ παρὰ θεοῦ ἀπεσταλμένου καὶ ἐτιμήθησαν οὗτοι καὶ τὰ προνόμια των τῇ σφραγίδι τῆς τιμίας αὐτοῦ χειρὸς καὶ ἐπρόσταξαν καὶ ἔχωσιν εὔνοιαν καὶ ἀσφάλειαν. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εὐεργετοῦμεν αὐτοὺς πρὸς τιμὴν τοῦ εὐεργετήσαντος αὐτούς».

Μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ἀποδεικνύεται ἐναργέστατα, δτὶ ὅχι τὸ ὄρος Σινὰ μὲ τὴν δοθεῖσαν συνθήκην εἰς τοὺς μοναχούς ἀπὸ τὸν Προφήτην ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ρωμαίων ἔχει λάβει χάριν καὶ εὔνοιαν ἀπὸ τὸν Προφήτην. Ὡς

άμεσος συνέπεια καὶ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς γενικῆς καὶ καθολικῆς χάριτος καὶ εὔνοίας χαρακτηρίζεται ἡ συνθήκη αὐτή, ἡ ὁποία ἔχει θέσιν ὅχι αὐτοτελοῦς καὶ ἰδιαιτέρας συνθήκης ἀλλὰ ἐρμηνευτικῆς καὶ ἐπισήμου πράξεως, ἡ ὁποία ἐρμηνεύει μὲ αὐθεντικὸν τρόπον καὶ ἐπεξηγεῖ τὴν συνθήκην τοῦ Προφήτου, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχε ἐπιθέσει τὴν σφραγίδα τῆς τιμίας χειρός του.

Ἡ πράξις αὐτὴ τοῦ Ὁμὰρ Χαττάπ, ἀναγνωρίζουσα τὸ προϋπάρχον καθεστώς, ἐπιβεβαιοῦ τὰ ἴστορικὰ δίκαια τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τοὺς Ἅγιους Τόπους καὶ παρέχει τέτοια προνόμια εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, τὸ ὁποῖον κερδίζει εἰς τὸ πέρας τῶν αἰώνων τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τήρησίν του ἀπό ὅλους τοὺς κατακτητὰς τῆς Παλαιστίνης, εἴτε Ἀραβαῖς, εἴτε Τούρκους. Ἡ ὄμόφωνος μαρτυρία τῶν ἀλλεπαλλήλων αἰώνων σχετικῶς μὲ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ τίποτα ἄλλον δὲν μαρτυρεῖ παρὰ τὴν ἀναμφίβολον αὐτοῦ ἀξιοπιστίαν. Ἡ μεταξὺ τοῦ Χαλίφου τῶν Ἀράβων Ὁμὰρ Χαττάπ καὶ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ρωμαίων Σωφρονίου συνομολογηθεῖσα συνθήκη εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Κορανίου καὶ πρὸς τὴν συνθήκην τοῦ Προφήτου Μωάμεθ τὴν διθεῖσαν εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς τοῦ Ὄρους Σινᾶ. Αὕτὸ περιτρανῶς ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀράβων χρονογράφων.